

שאנחנו דבר אחר לגמרי. משרדה-חינוך לא הבין בעבר, ואינו מבין בהווה, שאנחנו מצויים בעצם בנקודה הקריטית של האנושות כולה.

כוונתי לכך שבישראל נפגשות שתי חברות יהודיות. ואם נצליח להפוך את המיפגש הזה לעם אחד אוי נפתור כאן בארץ את בעיית המיפגש בין אירופה לבין העולם השלישי אלא שזהו נושא שנבצר ממשרדה-החינוך-יהודי תרבות להתמודד איתו.

האמת המרה היא שלא נעשה ניסיון כלשהו ליצירת אותו מיפגש בין שתי התרבויות היהודיות, החיות במדינה.

● כיצד אתה מסביר את התופעה הזאת ?

כאשר נוסדה הסתדרות העובדים, והונחה התשתית לי ארץ-ישראל-העובדת, היה האידיאל החברתי פועל משכיל, מהי, בעצם, הציונות, אם לא תהליך הפיכת הפירמידה המעמדית, כפי שתארה ברוכוב, או תורתו של א. ד. גורדון ? אלא שכל הערכים הללו נשכחו ונשחקו.

הו פשע ממשי, המצב שבו משרדה-החינוך של אומה, שפניה הם לפרודוקטיביות, וזנת את הקשר בין החינוך לבין הייצור ! כך נוצרת התוצאה — ניפוח הביורוקרטיה והשירותים, והפיכת החברה הישראלית לחברה לוואנטינית מובהקת. חברה, שבמקום שאנשים יחפצו להיות בה מהני דסים, הם רוצים להיות עורכי-דין. במצב זה, דמותה של שיכבת המשכילים טישטשה את דמותה המוסרית.

● אבל בעבר הרחוק נעשו ניסיונות חיוניים בכיוון של יצירת חברה בעלת דמות מוסרית.

בימי שלט המשרד, בראשית המדינה, עוד היתה תר-אידיאולוגיה של "זרם-העובדים" בחינוך. אלא שאידי-

...הסיפוח הוחל של החינוך החילוני על-ידי החינוך הדתי מיסטי-אנטי-דציונלי החל עוד בימי המערך...

אולוגיה זו חוסלה ביגלל הבשורה שבן-גוריון נשא והפיץ. בשורת הממלכתיות, שהביאה בפועל לאובדן הערכים של ארץ-ישראל-העובדת במערכת-החינוך.

כתחילוף חרתה הממלכתיות על דיגלה החינוכי את כל הדיבור הזה על "תודעה יהודית", על יהדות אורתודוקסית הרוצה להכניס את היהדות המסורתית למערכת-החינוך. על כל פנים, נושא דגל זה רוצים להכניס למערכת החינוך את האורתודוקסיה הדתית — ובוודאי שלא את היהדות האמיתית.

● מה היו התוצאות הפוליטיות של מנמת ה"ממלכתיות" בחינוך ?

אחת פילוג ופיצול מערכת-החינוך, שנעשה בהשראתו ובאשמתו של דוד בן-גוריון, סילק את תנועות-הנוער החלוציות מתוך בתי-הספר. אבל יחד עם זאת הוא השאיר בתוך בתי-הספר הדתיים את בני-עקבא ובית-ר — והל תוצאה היתה אחת: התשתית של גוש-אמונים בחינוך הדתי, והיעדר גוש נגדי במערכת-החינוך החילונית.

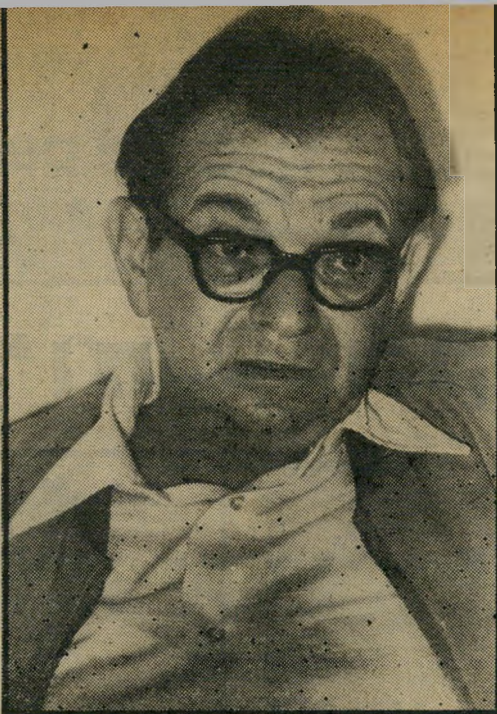
● האם חינוך חילוני אחר הוא צורך של החברה הישראלית ?

עובדה היא שכל המדינות האירופיות שנוצרו במהלך המאה ה-19 — וכוונתי למדינות כמו איטליה, בלגיה וגרמניה — הבינו שעל-מנת לגבש אומה עליהן להשתית ולגבש חינוך אחיד, ואילו כאן בארץ, עם כל המלל והדברים הרמים על "גיבוש האומה", אין בנמצא חינוך אחיד. ולא זו בלבד, אלא שהחינוך במתכונתו הנוכחית דואג לפילוגה של אותה האומה שהציונות המדינית הת-יימרה להקימה כאן בארץ.

● כיצד ?

שרי-החינוך הקודמים לא דאגו למערכת שבה ירחיבו התלמידים את אופקיהם בתחומי ההשכלה הכללית והתר-בות היהודית-האמיתית. חמור מכל: החינוך הכללי לא דאג לפתח בדרך הצעיר מחשבה אנאליטית, אלא דאג רק לעיצובה של מחשבה דוגמאטית. על-ידי גמגמה זו החל החינוך החילוני להידמית לחינוך הדתי, שבגוי כל-ככולו על השקפת-עולם דוגמאטית.

● במה מתבטא הדבר ?



במערכת החינוך החילונית יש כיום חינוך מובהק ל-פאטאליזם, שהוא זר לחלוטין לרוח הציונות, ולערכי-היסוד של היהדות. זהו חינוך לפאסיביות חברתית. הדוגמה הממחישה את המערכת הלוקה ממונה בשערי-האורחות. תחת שהתלמיד ילמד בהם להיות אורח במדינה חופשית עם כל הכרוך בכך, ויכיר בערך העליון של יכולת-ההתארגנות, מלמדים בצורה מיכאנית ומתה מהם המוסדות. מלמדים נוסחה, ולא את משמעותה וערכה של האורחות.

אמת עצובה היא שכאשר אני כותן את תלמידי באוני-ברסיטה, מסתבר לי כי מדי שנה אני מקבל סטודנטים פאסיביים יותר ויותר. אין הם מודעים כלל למצב שעמו עליהם להתמודד, ולא ברור להם שהפאסיביות היא מצב משפיל שבו האדם הופך לצמח, או לחפץ.

● כיצד מתנהג תהליך הסחף הדתי בחיינו ה"חופשי" ?

ראשית דבר, מאחרי נושא ה"תודעה-היהודית" מסת-רתת היהדות האורתודוקסית. סיפוחו הוחל של החינוך החילוני על-ידי החינוך הדתי-מיסטי-אנטי-דציונלי החל עוד בימי שרי-החינוך של המערך, שלא ידעו להגן על מורשתה המתקדמת של היהדות מחד, ועל מורשת ההומא-ניזם האירופי מאידך.

● במה מתבטא הסיפוח הוחל הזה ?

בהתעלמות מכוונת מאמיתות. בכך שמדינת-ישראל, תחת ההגנה הרוחנית של הזרם האורתודוקסי, חזרת ל-חשכת ה"שטעטל" הגלותי מימי הצאר ניקולאי עם האמונה בניסים, בנפלאות, בגילגולים, בקמיעות ובשאר ירקות. התעלמות מן העובדה שהציונות היתה, בין השאר, מרד נגד כל אלה. בהתפרצותה המהפכנית נתקלה הציונות באיבתם הפעילה של הרבנים האורתודוקסים.



● מושמעת טענה, המועלת ללא הרף על-ידי האורתודוקסיה הדתית, שהחברה החיינונית היא מוגדרה לפשע.

עישון הסמים פורה בשכונות נחשלות, שבהן מרובים בתי-הספר הדתיים ממוסדות-החינוך של הזרם הממלכתי-כללי, כך שמוטב להיזהר מלהסיק מסקנה המתבקשת מבחינה הגיונית. אסור לשכוח גם כי החינוך לקנאות עיוורת, לשוביניזם בהמית, להשתלחנות פולחנית שאותו הנהיג מיסטרו של מוסוליני באיטליה, והמישטרים הדומים

לו במקומות אחרים, אינו סם ממת פחות מאשר הסמים לעישון ולהורקה. שני הסמים הללו הם ארבי האנושות. אסור לנו לשכוח שהשר בורג טען כי החגיגה שהוענקה ליהושע בן-ציון היא בהחלט בהתאם לשולחן-ערוך. וטעון זה אומר הרבה.

● כיצד יש להציג את ההיסטוריה היהודית בחינוך-החינוני ?

פשוט מאד. נוסף על הנרמים הדתיים השונים יש יצירה סיפרותית פנטסטית, יצירה ששום עם אחר אינו יכול להצביע על דומה לה.

אביא לך בתור דוגמה את הרומנים ההיסטוריים ה-יהודיים המעולים שחברו בידי חילוניים. כוונתי לאחי גיבורי התהילה של הווארד פאסט, הבנים של ליאון פויכטוונגר או חולמי הניטו של ישראל זנגוויל. האחרון הוא פנינה סיפרותית של אחד מאבות הציונות, ובין הדמויות היהודיות המודגשות בו מצוינה זו של ברוך שפינוזה, שהיהדות הדתית מתכחשת ליהדותו. גיבור יהודי נוסף בספר זה הוא היינריך היינה המומר.

● האם התהליך שעובר עלינו מזכיר לך מצב דומה בתודות עם אחר ?

אני מלמד באוניברסיטה את ההיסטוריה של המאה ה-15 וה-16. מעניינת מאד התופעה שזוהי התקרפה שבה עלה המערב על המזרח.

אני כותן את פשר שקיעת המיורח הערבי, שהיה מפותח ל-כך עד לאותה תקופה בתחומי הפילוסופיה והמדעים, ויחד עם זאת נסער עד למאד מן הבחינה הדתית. אני רואה כי השקיעה ותרונות של האיסלאם והירידה שלו לעקרונות מדעית טוטאלית באו במקביל לניצחון האורתודוקסיה האיסלמית בעולם הערבי.

...מתי שנה אני מקבל סטודנטים שהם יחד ויחד כאסיביים... האדם הפאסיבי הופך לצמח או לחפץ...

● עם נצחון האורתודוקסיה היהודית, האם אתה צופה את שקיעתנו ?

אם לא יחולו שינויים דראסטיים ומרחיק-לכת במע-רכת-החינוך, ואם יימשך הסחף-ההדרגתי הזה, תחלום הציוני יגו ויתבדה ואנחנו נשוב להיות עיריה יהודית. כל ההישגים שלנו, כולל צה"ל, הינם בסכנה.

אני חושב שהתהליך הזה לא יקרה, מאחר שאני בוטח ביכולת ההתנוונות של החברה הישראלית ומאמין שיש בה מנגנון של יתגובות בריאות. אני מאמין שהחברה הי-ישראלית למרגלות המצדה, מעדיפה את החיים על פני התאבדות קולקטיבית על פיסגתה.

● האם מקדמה-קנאות בחברה הישראלית מצוי בתהליך של התגברות ?

אמת לאמיתה, היהדות שאותה מבקשים להחזיר עכשיו במערכת החינוך החילוני — מסוכנת. היא מפרידה בין יהודי ליהודי, היא מטשטשת את התוכן הערכי של הישר-אליה לעומת הגלות, וכוונתי לאותה הגלות שביסודה ובמצאה היסטורי היא אנטי-ציונית.

קשה לעמוד מן הצד ולראות כיצד האורתודוקסיה הי-דתית משניאה עלינו זרמים גדולים ומכובדים של היהדות, תוך שהיא ממלאת תפקיד של אנטישמיות פעילה.

● האם היהדות האורתודוקסית של היום היא ימנית ?

כן. אסור לנו להתעלם מן העובדה שמהבחינה הפולי-טית, הגירסה האורתודוקסית של היהדות היא בדרך-כלל ימנית-קיצונית. היא מטשטשת את הבעיות החברתיות ומחזירה אווירה מיסטיקה-קנאית שאינה מתחשבת כלל במציאות העולם. היא מזכירה אותם הקנאים האחרים לא-במעט לחורבן הבית השני.

אם רוצים לדעת למה מביא החינוך הדתי-האחרת-דוכטי ? עיקבו אחר גוש-אמונים !

אסור לנו לשכוח את אשר עוללו לנו הקנאים ערב חורבנו של הבית השני. יש להיזהר מחינוך לקנאות השוכה ודתי, הסותרת את ערכי היהדות שהוא ביסודה פתוחה, סובלנית ואתגרת אדם.

יחד עם זאת ברור לי כי המצב שבו אנחנו נתונים כיום הוא זמני בהחלט. כפי שאמרתי, נרצף להיות למרגלות המצדה ינצח את יצר התאבדות הקולקטיבית על פיסגתה.